

Бабатіна С.І. Характеристика структури та змісту розвивально-корекційної програми, спрямованої на розвиток темпоральних характеристик особистості в студентському віці / С.І. Бабатіна // Проблеми сучасної психології: Збірник наукових праць Кам'янець-Подільського національного університету імені І. Огієнка, Інституту психології імені Г.С.Костюка НАПН України /За ред. С.Д.Максименка, Л.А. Онуфрієвої. – Вип. 23. – Кам'янець-Подільський: Аксіома, 2014. – С.44-56.

(Фахове видання, постанова Президії ВАК України
№ 1-05/2 від 27.05.2009 р.).

УДК: 159.922.6+115.4

С.І. Бабатіна

кандидат психологічних наук

Херсонський державний університет, м. Херсон

ХАРАКТЕРИСТИКА СТРУКТУРИ ТА ЗМІСТУ РОЗВИВАЛЬНО-КОРЕКЦІЙНОЇ ПРОГРАМИ, СПРЯМОВАНОЇ НА РОЗВИТОК ТЕМПОРАЛЬНИХ ХАРАКТЕРИСТИК ОСОБИСТОСТІ В СТУДЕНТСЬКОМУ ВІЦІ

Анотація: У статті запропоновано характеристику та зміст розвивально-корекційної програми, спрямованої на розвиток темпоральних характеристик особистості в студентському віці. *Визначено* основні етапи роботи зі студентами, а саме особистісний та діяльнісний етапи. *Окреслені* завдання кожної стадії розробленої програми та *охарактеризовані* уміння та навички передбачені як етап перетворюючих дій на кожній стадії розвивально-корекційної програми.

Ключові слова: темпоральні характеристики особистості, студентський вік, розвивально-корекційна програма, конструктивна форма темпоральності.

Аннотация: В статье предложена характеристика и содержание развивающие-коррекционной программы, направленной на развитие

темпоральных характеристик личности в студенческом возрасте. Определены основные этапы работы со студентами, а именно личностный и деятельностный этапы. Обозначены задачи каждой стадии разработанной программы и охарактеризованы умения и навыки предусмотрены как этап преобразующих действий на каждой стадии определенных этапов развивающие-коррекционной программы.

Ключевые слова: темпоральные характеристики личности, студенческий возраст, развивающие-коррекционная программа, конструктивная форма темпоральности.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Сучасне суспільство є досить динамічним у своєму розвитку, постійні зміни, що відбуваються в ньому, пред'являють до особистості підвищені соціальні вимоги, що спрямовані безпосередньо на подолання повсякденних труднощів, котрі огортають усі сфери життя та діяльність людини, не оминаючи і систему освіти. Вченими різних наук робляться спроби цілісного осмислення особистісних характеристик, що покликані відповідати за успішну самореалізацію особистості, адаптацію молодшої людини у професійному середовищі та вміння долати життєві труднощі. Саме у період юнацтва уявлення про час переходять на найбільш високий рівень і наближаються до абстрактного відображення часу, при чому особистий досвід, побудований на власному переживанні і безперервності сприймання часу, виступає головним фактором у становленні даних уявлень і понять. У юнацькому віці уперше в самосвідомість особистості усвідомлено входить чинник часу. Проте, незважаючи на те, що хід часу в усьому світі підкоряється одним і тим законам, для кожної окремої людини його переживання є індивідуальним. Темпоральні характеристики особистості (англ. temporal descriptions of personality) – загальний конструкт визначення часової концепції особистості, психологічний зміст якої розкривається у поняттях самоорганізації, самоконтролю, саморефлексії, розвитку почуття та орієнтації у часі, які є

компонентами спрямованості особистості у темпоральному аспекті, а саме – часова перспектива, орієнтація особистості у часі, часовий кругозір, переживання часу, почуття часу, відношення до часу, сприйняття часу тощо.

Розробка структури та змісту розвивально-корекційної програми спрямованої на розвиток темпоральних характеристик особистості буде доцільною саме для юнацького віку, зокрема студентського періоду життя, як найбільш сенситивного для побудови життєвої стратегії та визначення планів і цілей на майбутнє.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні дослідження вчених К. Абульханової-Славської, Т. Березіної, А. Болотової, З. Кіреєвої, В. Ковальова, Ю. Клименко, В. Плохих, Н. Потаєнко, Р. Свиначенка, П. Удачиної тощо дозволяють стверджувати про актуальність дослідження особистості юнацького віку у темпоральному вимірі. Вчених різних галузей дослідження цікавить не лише особистість в цілому, а її організація життя у тривимірному просторі минулого, теперішнього і майбутнього. Крім того, темпоральні характеристики особистості мають свою вікову динаміку, на наш погляд, більш доцільно розглядати їх формування в юнацькому віці, зокрема студентському періоді життя.

Л. Кубліцкене [4], вивчаючи співвідношення суб'єктивного і об'єктивного часу, дійшла висновку, що особистісна організація часу цілісно може бути вивчена в єдності трьох основних її структурних компонентів – переживання, усвідомлення і часова організація діяльності, вчена виділяє часовий компонент як основний в організації діяльності.

І. Бех, стверджує, що сучасний навчально-виховний процес здебільшого орієнтований на розумовий розвиток підростаючої особистості, виховання ж волі у ньому недооцінюється і як наслідок робить людину нерішучою, нездатною цілеспрямовано приймати рішення і реалізовувати їх, обмежує можливості особистості до свідомої саморегуляції [1]. Студент, наголошує вчений, упродовж навчання у виші повинен оволодіти навичками організації часу життя і уміннями самостійно організовувати свою працю.

Досліджуючи часовий аспект розвитку самосвідомості А. Болотова зазначає, що сфера самосвідомості безперервно розширюється в часі завдяки осмисленню минулого і плануванню майбутнього. Самосвідомість в часовому плані – це складне утворення, яке не фіксує особистість в статичному стані, а відображає процес розвитку, індивідуалізовано розгорнутий у часі. Розвиток самосвідомості відбувається в процесі саморегуляції і самовдосконалення особистості через зміну себе і свого життя у часі [2].

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Аналіз наукової літератури та практики, дозволяє простежити, що питанню діагностики темпоральних складових особистості приділяється більше уваги вченими – педагогами, психологами, економістами та ін., ніж заходам корекції та розвитку складових часової концепції індивіда. Розробка та впровадження розвивально-корекційної програми сприятиме розвитку часової компетентності, набуттю навичок самоорганізації, саморегуляції та самоконтролю, здатностей до ефективної організації часу життя студента у континуумі «минуле-теперішнє-майбутнє» тощо.

Формулювання цілей статті. Розкрити структуру та зміст розробленої розвивально-корекційної програми спрямованої на розвиток темпоральних характеристик особистості в студентському віці.

Виклад основного матеріалу дослідження. Темпоральність особистості має зв'язок із особистісно-регулятивними якостями особистості, зокрема життєстійкістю та саморегуляцією. Л. Дика [3] у своїх дослідженнях зазначає, що процеси саморегуляції перш за все спрямовані на забезпечення психічними засобами саме тієї діяльності, яка є актуальною в даний час і спрямована на отримання жаданого результату для досягнення поставленої цілі.

У контексті дослідження ми розглядаємо конструктивну форму темпоральності, яка визначається в особливостях орієнтації у часі та його переживанні як плавного, безперервного, різноманітного, організованого,

цілісного. Зазначені складові конструктивної форми темпоральності є характеристиками континуальності часу. Час особистістю сприймається континуально за умови усвідомлення віддалених в минуле і майбутнє актуальних міжподієвих зв'язків і є показником розвитку дорослої людини.

Метою розвивально-корекційної програми є формування конструктивної форми темпоральності особистості студента.

Розвивально-корекційна програма (надалі РКП) передбачає роботу зі студентами (особистісний та діяльнісний етапи). Зупинимось коротко на характеристиці кожного з етапів РКП.

Особистісний етап. Метою даного етапу РКП є формування конструктивних рис темпоральності особистості студента. Під конструктивними рисами темпоральності ми маємо на увазі ефективну організацію часу життя студента у континуумі «минуле-теперішнє-майбутнє».

Реалізація даного блоку передбачається у три стадії: «минуле», «теперішнє» і «майбутнє». Робота на особистісному етапі проходить за різноманітними тематиками та завданнями які опрацьовуються в системі засобів групової та індивідуальної роботи, а саме: у колективних дискусіях та обговореннях, евристичних бесідах, аналізі метафор, проблемних ситуаціях, виконанні вправ та самостійних завдань у щоденнику самостережень.

Стадія «Минуле». Метою даної стадії є формування вміння використовувати позитивні ресурси минулого, що передбачає *наступні завдання:*

- 1) усвідомлення минулого як ресурсу для подальших досягнень;
- 2) позбавлення негативного досвіду минулого;
- 3) трансформація бачення та ставлення до минулого, ознайомлення з техніками використання позитивних ресурсів минулого;
- 4) формування вміння використовувати минулий досвід як ресурс життя;
- 5) формування оптимістичного атрибутивного стилю.

На заняттях даної стадії виконується ряд вправ, розігруються та аналізуються ряд ситуацій. Наприклад:

- серія вправ, спрямованих на усвідомлення минулого як ресурсу для подальших досягнень;

- серія вправ, спрямованих на позбавлення негативного досвіду минулого;

- серія вправ, спрямованих на трансформацію бачення та ставлення до минулого;

- серія занять, які присвячені ознайомленню з техніками використання позитивних ресурсів минулого та формування вміння використовувати минулий досвід як ресурс життя (життєві ситуації задаються в малюнках, в текстах, рольових іграх та оцінюються, характеризуються чи відтворюються і колективно обговорюються в групі);

- серія вправ, спрямованих на формування оптимістичного атрибутивного стилю.

Стадія «Теперішнє».

Метою даної стадії є формування умінь та навичок жити теперішнім, що передбачає вміння переживати емоційні стани «тут і зараз» та використовувати досвід минулого у сьогоденні. Заняття на даній стадії спрямовані на вирішення трьох основних завдань:

- 1) формування вміння переживати події життя «тут і зараз», що передбачає вміння виражати свої почуття та ефективно діяти у конкретний момент часу;

- 2) розвиток здатності до саморегуляції та рефлексії, що обумовлюють здатність особистості до самоорганізації психічної активності та переосмислення причинно-наслідкових особливостей результатів активності особистості;

- 3) корекцію психологічних особливостей, які виступають негативними умовами самоорганізації особистості, а саме прокрастинації та ургентної залежності.

На заняттях другої стадії планується виконання ряду та аналізу ситуацій:

- серія вправ, спрямованих на усвідомлення себе «тут і зараз»;
- серія вправ, в яких формується вміння актуалізації завдань життя;
- серія вправ, спрямованих на формування усвідомлення актуальних психічних станів через корекцію алекситимії;
- серія вправ, які спрямовані на формування успішного виходу із ситуацій, які вимагають негайного вирішення;
- серія вправ, спрямованих на розвиток ефективного мислення в екстремальних ситуаціях;
- серія вправ, спрямованих на формування здатності до споглядання;
- серія вправ, спрямованих на формування рефлексивності особистості студента.

Стадія «Майбутнє».

Метою цієї стадії є формування умінь та навичок ефективного цілепокладання та уявлення про перспективу майбутнього. Завданнями даної стадії передбачається:

- 1) формування вмінь ефективного цілепокладання;
- 2) формування позитивної картини майбутнього;
- 3) формування вмінь прогнозування майбутніх подій та антиципації;
- 4) формування стратегій та перспективи життя.

Цілепокладання розуміється нами як практичне осмислення своєї діяльності особистістю з точки зору формування (постановки) цілей та їх реалізації (досягнення) найбільш економічними (рентабельними) засобами, ефективна реалізація ідеї, мети життя. Цілі особистості спрямовані на майбутнє, тому формування навичок ефективного цілепокладання є першим напрямом даної стадії. Другим напрямом стадії є формування позитивної картини майбутнього.

На заняттях цієї стадії планується виконання ряду вправ та аналізу ряду ситуацій. Наприклад:

- серія вправ, спрямованих на формування вмінь ефективного цілепокладання;
- серія вправ, спрямованих на формування позитивної картини майбутнього;
- серія вправ, спрямованих на формування вмінь прогнозування майбутніх подій та антиципації;
- серія вправ, спрямованих на формування стратегій та перспективи життя.

Отже, *метою особистісного етапу* є формування конструктивних рис темпоральності особистості студента засобами групової та індивідуальної роботи, які включали зокрема: теоретичні кейси, евристичні бесіди, проблемні ситуації тощо. *Таким чином під час реалізації особистісного етапу РКП у студентів будуть сформовані вміння: сприймати минуле як позитивний ресурс, активно діяти у теперішньому, ефективно планувати та прогнозувати майбутнє.*

Передумовою розробки змісту діяльнісного етапу був проведений теоретичний аналіз особливостей темпоральності особистості у студентському віці, проведення якого дало змогу дійти висновку, що функціонування таких якостей можливе за умов оволодіння студентами знаннями (часовою компетентністю) та вміннями (прийомами, техніками, методами організації часу життя та управління часом). Функціонування конструктивної форми темпоральності студентів передбачає знання психологічних особливостей таких гуманітарних категорій, як час, часова перспектива, організація часу, діяльність, активність, режим діяльності тощо. Окрім формування обізнаності студентів у зазначених питаннях, важливим напрямом діяльнісного етапу розвивально-корекційної програми виступає оволодіння практичними вміннями та навичками організовувати власну діяльність, забезпечуючи ефективне управління часом життя. Говорити про конструктивну темпоральність особистості та оволодіння вміннями організовувати свій час можливо лише в тому випадку, коли ці практичні

вміння ґрунтуються на розвинутій часовій компетентності особистості студента.

Таким чином, **діяльнісний етап** розвивально-корекційної програми передбачає реалізацію двох стадій – змістовної, спрямованої на формування часової компетентності, та динамічної, спрямованої на оволодіння і застосування на власній практиці навичок та вмінь управління часом.

Змістовна стадія.

Оскільки, процес управління часом особистості може здійснюватись не лише завдяки сформованим відповідним умінням та навичкам, а навпаки – системі умінь, які забезпечують управління часом та самоорганізацію базуються на відповідних знаннях особливостей процесів діяльності, що мають бути керованими. Тому, фактично змістовна стадія є підготовчою для реалізації серії розвивальних та регулятивних вправ, орієнтованих на практичну діяльність. Зазначені міркування лягли в основу визначення змісту мети змістовної стадії: формування часової компетентності студентів. Створення системи орієнтирів пов'язане із знаннями про діяльність та час як психологічну категорію, знаннями про індивідуальні особливості функціонування темпоральності в учасників експерименту. Змістовна стадія діяльнісного блоку розвивально-корекційної програми містить заняття, що включають:

- серію лекцій та евристичних бесід, спрямованих на розвиток поінформованості з питань категорій діяльності та часу;
- серію евристичних бесід, спрямованих на оволодіння знаннями про деструктивні форми темпоральності особистості;
- серію лекцій, спрямованих на формування обізнаності у принципах, методах та законах тайм-менеджменту.
- серію лекцій та вправ, спрямованих на розвиток обізнаності в психологічних питаннях організаторських здібностей та саморегуляції діяльності.

Метою першого заняття є формування поінформованості з питань категорій діяльності. Протягом лекції студенти мають змогу дізнатись про категорію діяльності, види діяльності, режими діяльності та умови її ефективності.

Метою другого заняття є формування поінформованості з питань категорій часу, а саме про категорію часу та її характеристики, дискретність, плинність часу, уявлення про час в психології, історії та культурі.

Метою наступних занять є формування знань про деструктивні форми темпоральності, зокрема прокрастинації та ургентної залежності. Означені заняття присвячені оволодінню знань з законів (Парето, Лаборіта, Паркінсона, Тейлора), методів (божевільної мрії, обмеженого хаосу, структурування уваги, швейцарського сиру, А, В, С планування) тайм-менеджменту.

Динамічна стадія РКП спрямована на реалізацію наступних напрямків роботи, які представлені вправами та завданнями:

1. Діагностика та розвиток конструктивного ставлення до часу життя:

- серія діагностичних методик, спрямованих на визначення ставлення до часу, а саме: уявлення про час як цінність, сенситивність до подій теперішнього, вміння робити все своєчасно, раціональне використання часу життя;

- серія діагностичних методик, спрямованих на визначення міри необхідності особистості у навичках самоорганізації та тайм-менеджменту;

- серія діагностичних методик, спрямованих на визначення часових зон та природних біоритмів студентів;

- серія вправ, спрямованих на формування позитивного ставлення до часу життя;

- серія вправ, спрямованих на формування позитивного ставлення та готовності до самоорганізації.

2. Розвиток здатностей до самоорганізації:

- серія евристичних бесід, які сприяють усвідомленню дій, які лежать в основі самоорганізації;
- серія завдань, які сприяють формуванню потреби у плануванні;
- серія вправ на складання різних видів планів з подальшим колективним обговоренням їх якості та впливовості;
- серія вправ на формування уміння чітко визначати систему дій в актуальній діяльності;
- серія завдань на формування уявлення про систему зовнішніх та внутрішніх умов успішної навчальної та професійної діяльності.

3. Формування психологічної озброєності навичками та вміннями планування часу:

- серія діагностичних методик та вправ, спрямованих на визначення пріоритетів життя та діяльності студентів;
- серія вправ, спрямованих на розвиток навичок та вмінь планування та організації часу;
- серія вправ, спрямованих на розвиток конструктивних звичок з планування та організації часу;
- серія вправ, спрямованих на формування вмінь організації часу за допомогою органайзера та щоденника.

4. Діагностика та розвиток здатності до організації навчальної та професійної діяльності:

- серія діагностичних методик та вправ, спрямованих на визначення та встановлення відповідності організації робочого місця до ергономічних та психологічних вимог;
- серія бесід та вправ, спрямованих на формування навичок ефективного використання часу у транспорті та бібліотеці;
- серія вправ, спрямованих на формування навичок роботи із навчальною літературою, документами та інтернет-ресурсами, ефективного читання та написання конспектів.

5. Розвиток здатностей до саморегуляції у діяльності передбачають:

- серію вправ, спрямованих на розвиток асертивної поведінки під час ділового спілкування;

- серію вправ, спрямованих на розвиток здатностей емоційної саморегуляції у ситуаціях браку часу;

- вправи на розвиток здатності делегування спільних справ через вміння спонукати до дії за допомогою мовленнєвого впливу (здійснюється через колективне обговорення, аналіз реальних ситуацій та розігрування ситуацій, де застосовуються різні форми звертання, які спонукають до дій, такі, як: прохання, переконання, навіювання, категоричний наказ, звичайний наказ, наказ-прохання, послуга тощо).

б. Корекція умов непродуктивної організації часу:

- серія вправ, спрямованих на корекцію схильності до прокрастинації;

- серія діагностичних методик та вправ, спрямованих на корекцію ургентної залежності особистості студента.

Метою наступних занять є діагностика та корекція схильності до прокрастинації.

Наведемо приклад вправи, спрямованої на корекцію прокрастинації. Студентам запропоновано визначити ті справи, виконання яких вони постійно відкладають і розподілити їх на сфери життя: навчання (підготовка до іспитів та заліків, здача залікових модулів, написання рефератів та науково-дослідних робіт), побутова (прибирання, наведення порядку на робочому столі, виконання дрібних обов'язків), особиста (пошук подарунків для рідних і друзів, привітання з визначними датами), професійна тощо. Далі студенти мають визначити та записати причини, які заважають своєчасно виконувати життєві завдання та наслідки їх прокрастинації. У результаті виконання вправи може бути визначено, що серед наслідків переважають негативно забарвлені події та емоційні реакції як збоку оточення, так і самих студентів.

Після цієї вправи студентам доречно прослухати доповідь «Своєчасне виконання справ життя за допомогою red-line і dead-line», метою якої є

формування поінформованості у методах корекції прокрастинації шляхом визначення граничних строків виконання завдань. Після доповіді студенти матимуть можливість визначити строки виконання своїх основних життєвих планів, цілей, перспектив.

Метою наступних занять є діагностика та корекція ургентної залежності студентів. Для студентів з ургентною залежністю доречно запропонувати техніку жорсткого планування часу, за допомогою якого враховується час, відведений на зустрічі з друзями, відвідування кіно, театрів, подорожі та прогулянки, читання художньої літератури тощо. Окрім цього, студенти мали зафіксувати усі витрати часу, у тому числі і часові витрати на «поглиначі» (телефонні розмови, неефективне використання часу у транспорті та вдома тощо). Така робота із студентами з високими показниками ургентної залежності проводиться в індивідуальній формі.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок.

Таким чином, заняття передбачені в особистісному та діяльнісному етапах РКП дозволять студентам які братимуть участь у впровадженні розвивально-корекційної програми оволодіти засобами формування конструктивної форми темпоральності, сприятимуть розвитку часової компетентності, набуттю навичок самоорганізації, саморегуляції та самоконтролю, здатностей до ефективної організації часу життя студента у континуумі «минуле-теперішнє-майбутнє». Усі зазначені темпоральні конструкти відповідають завданням, структурі та змісту розробленої розвивально-корекційної програми. Системний підхід до розвитку конструктивної форми темпоральності передбачає використання технік роботи із минулим, теперішнім та майбутнім особистості студента, а також формування часової компетентності, що передбачає оволодіння знаннями про категорії діяльності та часу, а також оволодіння прийомами та методами ефективної самоорганізації та управління часом життя.

Після реалізації та впровадження РКП ми ставимо завдання емпірично перевірити її ефективність та результативність.

Список використаних джерел

1. Бех І. Д. Від волі до особистості : моногр. / І. Д. Бех. – К. : Україна-Віта, 1995. – 202 с.
2. Болотова А. К. Развитие самосознания личности: временной аспект / А. К. Болотова // Вопросы психологии. – 2006. – №2. – С. 116-126.
3. Дикая Л. Г. Психическая саморегуляция функционального состояния человека (системно-деятельностный подход). – М. : Изд-во ИП РАН, 2003. – 318 с.
4. Кублицкене Л. Ю. Личностные особенности организации времени : автореф. дисс. на соискание науч. степени канд. психол. наук : спец. 19.00.01 «Общая психология» / Л. Ю. Кублицкене. – Москва, 1989. – 17 с.

Транслітераційний переклад списку використаних джерел

Spisok vikoristanih dzherel

1. Beh I. D. Vid voli do osobistosti : monogr. / I. D. Beh. – K. : UkraYina-Vita, 1995. – 202 s.
2. Bolotova A. K. Razvitie samosoznaniya lichnosti: vremennoy aspekt / A. K. Bolotova // Voprosyi psihologii. – 2006. – #2. – S. 116-126.
3. Dikaya L. G. Psihicheskaya samoregulyatsiya funktsionalnogo sostoyaniya cheloveka (sistemno-deyatelnostnyiy podhod). – M. : Izd-vo IP RAN, 2003. – 318 s.
4. Kublitskene L. Yu. Lichnostnyie osobennosti organizatsii vremeni : avtoref. diss. na soiskanie nach. stepeni kand. psihol. nauk : spets. 19.00.01 «Obschaya psihologiya» / L. Yu. Kublitskene. – Moskva, 1989. – 17 s.

S.I.Babatina

**THE CHARACTERISTIC OF THE STRUCTURE AND CONTENT OF
DEVELOPMENTAL-CORRECTIVE PROGRAM AIMED AT**

DEVELOPING THE PERSONALITY TEMPORAL CHARACTERISTICS IN STUDENT AGE

Abstract: The article presents the characteristic and content of developmental-corrective program aimed at developing the personality temporal characteristics in student age. The main stages of work with the students are determined and the personality stage is among them. The purpose of this DCP stage was creating constructive features of student temporality. We interpret constructive features of temporality as an effective organization of the student's lifetime in the continuum "past - present - future". The implementation of this unit was carried out in three stages: "past", "present" and "future". The work at the personality stage was done on various topics and tasks treated in the system of group and individual work, namely, in collective discussions and debates, heuristic conversations, metaphors analysis, problematic situations, doing exercises and independent tasks in an introspection diary.

The theoretical analysis of the personality temporal characteristics in student age was carried out as a prerequisite for developing the content of the activity phase. Its implementation made it possible to conclude that the operation of such qualities is possible under conditions of mastering knowledge (temporal competence) and skills (methods, techniques, methods of organization and management of a lifetime and time).

Functioning constructive form of students' temporality provides knowledge of psychological characteristics of such humanitarian categories as time, time perspective, time organization, activity, activity mode. Besides creating awareness of students in these matters, mastering practical skills and ability to organize their own activities, ensuring an effective lifetime management is an important area of activity stage of developmental-corrective program.

The tasks of each stage of the program developed are outlined in the research. Skills and abilities provided as a stage of transforming actions at each stage of developmental-corrective program are described.

Keywords: individuality temporal characteristics, student age, developmental -corrective program, temporality constructive form.

Відомості про автора: Бабатіна Світлана Іванівна, кандидат психологічних наук, доцент кафедри загальної та соціальної психології, Херсонський державний університет, м. Херсон, Україна. Телефон (050) 208-27-57, електронна адреса: sveta_babatina@mail.ru

Details about the author: Babatina Svitlana Ivanivna, PhD in Psychology, Associate Professor of General and Social Psychology, Kherson State University, Kherson, Ukraine .

Telephone (050) 208-27-57, e-mail: sveta_babatina@mail.ru